

“Achteraf zien we

Het melkveebedrijf van Wernjan en Janet Aalberts staat in Vorchten, vlak achter de IJsseldijk. Een leverbotgebied, zo ontdekten ze 7 jaar geleden ‘per toeval’ toen ze kampten met een salmonellaprobleem. De leverbot maakte, samen met een BVD-infectie, dat salmonella makkelijker de kop op kon steken. Inmiddels is het bedrijf sinds 2010 ‘salmonella onverdacht’ en is ook BVD overwonnen. “Als je er vanaf bent, zie je pas waar je last van had.”

Janet, Wernjan en hun kinderen Natan en Juliët

de problemen pas"

Het is de dag na Kerst als we bij Wernjan (33), Janet (31) en hun drie kinderen Natan (6), Juliët (4) en Emmelie (6 maanden) aan de keukentafel schuiven. "Als alles goed gaat, was dit onze laatste Kerst hier", vertelt Janet. "We gaan volgend jaar verhuizen naar Dronten." Blijven in Vorchten was geen optie; er moet ruimte gemaakt worden voor de hoogwatergeul Veessen-Wapenveld. "We zijn de laatsten die hier nog zitten, de rest is allemaal al weg."

Momenteel is het bedrijf (220 runderen, waarvan 125 melkkoeien met een productie van 8.700 kilo melk per koe per jaar) nog een maatschap van Wernjan en zijn ouders, maar deze wordt in april 2013 ontbonden. "Als wij straks gaan verhuizen, blijven mijn ouders hier; zij wonen een kilometer verderop en vallen net buiten de geul. Ze helpen ons nog veel, dat gaan we straks wel missen als we in Dronten zitten. Maar als het goed is wordt de werklust daar ook iets lager. We melken nu 2 x 6, daar gaan we 2 x 14 melken, dat scheelt me al gauw 2 uur op een dag. Bovendien gaat Janet, als de kleine iets groter is, weer wat meer meehelpen op het bedrijf."

Salmonelladrager-project

In 2005 deed de maatschap van Wernjan en zijn ouders mee aan het 'salmonelladrager-project', waarbij de GD onderzocht wat de meest effectieve manier is om salmonella op een bedrijf aan te pakken. "We kwamen hiervoor in aanmerking omdat er al langer dan een jaar afweerstoffen tegen salmonella in onze tankmelk werden gevonden." Om de salmonelladragers op het bedrijf op te sporen werd bij alle runderen, inclusief het jongvee, het bloed onderzocht op afweerstoffen tegen salmonella. In het geval van Wernjan en zijn ouders ging het om 171 dieren, waarvan er 21 afweerstoffen bleken te hebben.

Van deze 21 dieren is de mest onderzocht om te kijken of het ging om actieve dragers (die constant de salmonella-bacterie uitscheiden en zodoende een permanente bron van besmetting zijn). Er werd één actieve drager gevonden, die meteen is afgevoerd naar het slachthuis. Toen na een aantal maanden bij de dieren opnieuw individueel bloedonderzoek werd gedaan, bleken 8 runderen nog steeds afweerstoffen te hebben. Omdat deze 8 dieren hierdoor verdacht waren van latent dragerschap (latente dragers scheiden de bacterie met tussenpozen uit, afhankelijk van de mate waarin ze dit doen zullen ze besmettingsbronnen blijven), werden ook deze runderen afgevoerd naar het slachthuis.

"De percelen bleken vol te zitten met besmette leverbotslakken"

Voor het onderzoeksproject werden twee van de afgevoerde runderen verder onderzocht op het slachthuis. Wernjan: "Hierbij kwam de leverbot aan het licht. Ik kon het nauwelijks geloven; ik had geen idee dat leverbot hier speelde. Maar het bleek een groot probleem en een belangrijke oorzaak van het feit dat salmonella de kop op kon steken. Lammert Moll (buitendienstmedewerker van de GD, red.) heeft de percelen hier onderzocht en die bleken vol te zitten met besmette leverbotslakken."

Nóg een probleem

"Later bleken we ook BVD op ons bedrijf te hebben", gaat Wernjan verder. "Dat moesten we dus ook aanpakken, des te meer omdat BVD, net als leverbot, maakt dat de dieren gevoeliger zijn voor een salmonella-infectie." Het bedrijf stapte in het GD BVD-virusvrij programma, waarmee systematisch alle BVD-dragers werden opgespoord en afgevoerd. In totaal ging het om 6 kalveren.

"Het liep niet lekker"

"Het kostte heel wat tijd en moeite om van salmonella en BVD af te komen, maar het heeft ons erg veel opgeleverd. Beiden zijn sluimerende ziektes die je op den duur behoorlijk wat centen gaan kosten. Het bijzondere is dat we achteraf pas kunnen zeggen dat we er last van hadden. Als je terug kijkt, besef je dat de koeien toen een doffere vacht hadden en dat de vruchtbaarheid en de productie minder waren. Het liep net niet lekker, toch modderden we langere tijd maar wat door. Dat constateer je dan later eigenlijk pas."

Het melkveebedrijf van Wernjan en zijn ouders is inmiddels al een aantal jaar "salmonella onverdacht" en BVD-virusvrij. Het leverbotprobleem speelt nog steeds. "Op advies van Lammert Moll werken we met een beweidingsplan en behandelen we de droge koeien. Ook letten we goed op de hygiëne. Dat moet ook wel, want we hebben de stal goed vol. Maar we zitten nu eenmaal in een leverbotgebied en dan is het, als je weidegang toepast, bijna niet te voorkomen dat je dieren besmet raken." Na de verhuizing is Wernjan van plan de dieren binnen te houden. "De stal in Dronten is mooi hoog en goed geventileerd, dus prima geschikt om de dieren binnen te houden. Weiden is leuk hoor, en een koe hoort wat mij betreft ook in de wei, maar binnen geven ze wel veel constanter melk. Misschien dat we later, als de prijs van de weidemelk omhoog gaat, weer overgaan op weiden. De ruimte is er wel en het risico op leverbot is daar veel kleiner, dus het zou kunnen."

"We gaan in Dronten een mooie nieuwe start maken", besluit Wernjan. "We zitten nu toch al een aantal jaar tegen die verhuizing aan te hikken en als je weet dat je weggaat, investeer je niet echt meer in je huidige locatie. Straks beginnen we in een nieuwe boerderij en het plan is over een aantal jaar ook een nieuwe stal erbij te bouwen, genoeg om naar uit te kijken dus."